

Begäran om polishandräckning

Berörda enheter

Samtliga verksamheter inom Region Norrbotten.

Processbeskrivning

Vem får fatta beslutet?

Beslut om polishandräckning enligt LPT eller LRV får fattas endast av behörig läkare i allmän tjänst med delegation för detta. I lagtext finns beskrivet vid vilka tillfällen som polishandräckning kan vara aktuell.

Vad innebär polishandräckning

Polisen ger biträde, d v s ser till att man kommer in och kan bedöma, hämta eller transportera patienten. Polishandräckning kan begäras för

1. vårdintygsbedömning
2. transportera en patient till en sjukvårdsinrättning sedan vårdintyg har utfärdats,
3. för att återföra en patient som har lämnat vårdinrättningen utan tillstånd,
4. för att återföra en patient till vårdinrättningen, om denne inte har återvänt dit sedan tiden för ett tillstånd att vistas utanför inrättningens område har gått ut eller tillståndet har återkallats,
5. för att återföra en patient till vårdinrättningen, om denne inte har återvänt dit sedan beslut om slutna psykiatrisk tvångsvård har fattats, d v s vid beslut om konvertering från öppen psykiatrisk tvångsvård.
6. Socialstyrelsen för att sända hem en patient som är utländsk medborgare och som vårdas enligt denna lag.

En begäran enligt ovan får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att de särskilda befogenheter som anges i 10 och 10 a §§ polislagen (1984:387) eller, om det gäller en transport som utförs av Kriminalvården, 4 kap. 4 § och 10 § första stycket häkteslagen (2010:611) behöver tillgripas, eller
2. om det annars finns synnerliga skäl.
Lag (2017:134)

Proportionalitet vid användning av tvångsåtgärder

Huvudprocess Tvångsvård	Ansvarig Ann-Sofie Oskarsson	Processledare Pernilla Nordkvist	Sida 1 av 5
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-2208	Godkänt datum 2023-06-06	Version 9.0

En begäran om polishandräckning är en frihetsberövande åtgärd som endast får användas om den står i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Är mindre ingripande åtgärder tillräckliga för att uppnå syftet skall dessa användas. Denna princip ska alltid beaktas och vara vägledande vid bedömningen om en begäran ska göras.

Innan polishandräckning begärs ska andra tillvägagångssätt övervägas. Försök att kontakta patienten och anhöriga till denna ska göras. Gör om möjligt hembesök och försök få patienten att följa med till sjukhuset. Kontakt med personal inom socialtjänsten kan också tas. Det kan ha varit i kontakt med patienten tidigare och kan inverka lugnande på honom eller henne. De kan även tänkas bidra med kunskap och erfarenhet om patienten. Om dessa genom tidigare kontakter har erfarenhet av patienten kan de vara till hjälp i situationer som annars kan bli våldsamma.

Generella krav innan biträde begärs, från nya författningen HSLF-FS 2022:62

Innan man begär hjälp av polisen eller kriminalvården så ska läkaren själv eller någon annan hälso- och sjukvårdspersonal försöka motivera patienten att frivilligt medverka till åtgärden. Detta gäller både undersökning för vårdintyg men även i de övriga sammanhang som nämns i punkterna 1-6 ovan.

Undantag finns; om det finns ett uppenbart behov av biträde eller om patienten akut behöver komma till en sjukvårdsinrättning av somatiska eller psykiatriska skäl.

När läkaren begär biträde ska denne också ta ställning till om personal från hälso-och sjukvården kan behöva vara med. Om behovet är oklart, bör personal vara med vid biträdet. Även detta ska dokumenteras hos den vårdgivare som gjort bedömningen och begärt biträdet. Om personal inte närvarat ska skälen till detta anges.

Polishandräckning för vårdintygsundersökning

Polishandräckning för vårdintygsundersökning får begäras endast när det står klart att den enskilde håller sig undan eller inte frivilligt går med på en undersökning för vårdintyg. Beslut om omhändertagande enligt § 4 LPT ska om möjligt fattas innan begäran om polishandräckning görs.

Detta för att polisen inte ska behöva göra ingripanden i onödan då förutsättningar för tvångsvård inte förelegat. Detta ökar också polisens möjlighet att göra husrannsakan vilket de annars inte har befogenhet att göra enligt 20 § polislagen (1984:387).

Om det är möjligt och inte uppenbart olämpligt, ska undersökningen utföras där den enskilde vistas. Om den som ska undersökas går med på att undersöka sig i sin bostad och undersökningen lämpligen kan

Huvudprocess Tvångsvård	Ansvarig Ann-Sofie Oskarsson	Processledare Pernilla Nordkvist	Sida 2 av 5
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-2208	Godkänt datum 2023-06-06	Version 9.0

ske där, ska begäran om polishandräckning för transport till en läkarmottagning inte ske, såvida inte starka skäl talar för detta. Om vårdintygsundersökningen inte kan genomföras med patientens samtycke blir nästa steg att beslut om omhändertagande fattas. Omhändertagandet ska genomföras så hänsynsfullt och skonsamt mot patienten som möjligt utefter omständigheterna i det enskilda fallet. Det bör så långt möjligt vara personal från primärvården eller den psykiatriska verksamheten som ombesörjer omhändertagandet. Dessa får inte utöva våld eller tvång mot patienten i detta sammanhang. Om det blir nödvändigt får hjälp i form av handräckning begäras från polismyndigheten. Denna åtgärd utgör alltså det sista steget i kedjan för att få till stånd en vårdintygsundersökning.

Undersökning för vårdintyg:

Undantag från kravet att undersökningen ska göras där patienten vistas ska dokumenteras och skälen till det redovisas. Det ska stå i psykiatrins journaler om det är psykiatrin som utfärdar vårdintyget och har begärt biträdet. Har primärvården eller annan vårdgivare gjort detta ska det journalföras hos dem.

I nya författningen specificerar man i vilka situationer undantag kan vara ett alternativ:

- Om patienten har ett akut behov av att komma till en sjukvårdsinrättning av somatiska eller psykiatriska skäl
- Om patienten eller någon annan närvarande uppträder så hotfullt eller våldsamt att kravet på god vård bättre tillgodoses på en sjukvårdsinrättning
- Om vistelseplatsen såsom t ex en offentlig miljö inte är lämplig för en vårdintygsundersökning
- Om det är okänt var en patient befinner sig när en läkare begär biträde och polisen senare hittar personen får undersökningen göras på en sjukvårdsinrättning.

Läkares begäran om polishandräckning efter att vårdintyg har utfärdats

I de fall en patient sedan vårdintyg har utfärdats ska föras till en sjukvårdsinrättning för prövning av intagningsbeslut kan polishandräckning begäras då patienten inte frivilligt medföljer. Innan läkaren begär polishandräckning ska han eller hon, om det är lämpligt, försöka övertala patienten att frivilligt inställa sig till den sjukvårdsinrättning, där frågan om intagning ska prövas.

Huvudprocess Tvångsvård	Ansvarig Ann-Sofie Oskarsson	Processledare Pernilla Nordkvist	Sida 3 av 5
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-2208	Godkänt datum 2023-06-06	Version 9.0

Om chefsöverläkaren vid den sjukvårdsinrättning där frågan om intagning ska prövas begär biträde av en polismyndighet för att föra patienten till sjukvårdsinrättningen sedan vårdintyg har utfärdats, ska han eller hon ha tillgång till vårdintyget eller en kopia av det. (Faxning gäller om faxande enhet kontrollerar att faxet kommit fram, men intyget i original skall snarast till sjukvårdsinrättningen)

Begäran av polishandräckning efter beslut om övergång från ÖPT/ÖRV till sluten psykiatrisk tvångsvård

Chefsöverläkaren kan i dessa fall begära polishandräckning såväl när han eller hon själv har fattat beslut om sluten psykiatrisk tvångsvård enligt 26 a § LPT som när rätten har beslutat om sluten psykiatrisk tvångsvård efter en sedvanlig ansökan.

Utgångspunkten bör vara att patienten självmant infinner sig på sjukvårdsinrättningen sedan ett sådant beslut har fattats. Detta bör med hänsyn till beslutets akuta karaktär ske omedelbart.

Samma generella krav gäller innan biträde begärs, dvs.

motivationsförsök samt försök att transportera patienten själv samt att detta är dokumenterat.

Om patienten inte infinner sig efter att beslutet är fattat och motivationsarbetet misslyckats, kan chefsöverläkare begära biträde av polis för att föra patienten till vårdinrättningen.

Om man ej når patienten bör denne efterlysas.

Polishandräckning kan *ej begäras* för patienter som vårdas enligt ÖPT eller ÖRV.

Se Tvångsvårdslänk på respektive Insid
[Allmänpsykiatri Sunderby - Tvångsvård](#)

Använd blankett **Polishandräckning (se längst ner i detta dokument)**

Tillvägagångssätt

Vi har rätt att ge polisen den information som är nödvändig om patientens hälsotillstånd för att de ska kunna genomföra uppdraget utan hinder för sekretess. Det finns en blankett förberedd för detta som förvaras på avdelningen. Man behöver inte använda just denna, men begäran måste vara skriftlig och bör innehålla de uppgifter som finns på blanketten. Av en begäran om polishandräckning ska det framgå vilken grund som finns för begäran, dvs. vilken punkt i 47 § LPT (till vilken 27 § LRV hänvisar) som är aktuell. Denna begäran faxas till närmaste polisstation efter att man ringt upp och meddelat att handräckning kommer. Eventuell ytterligare information kan lämnas via telefon. Om fara för liv finns måste denna information oundgängligt meddelas till vakthavande och man måste försäkra sig om att budskapet har gått fram. Originalhandlingen skall postas till polismyndigheten närmaste vardag, med påskrift om när den infaxats så att eventuellt missförstånd kring om detta är ytterligare en ny begäran undviks.

Huvudprocess Tvångsvård	Ansvarig Ann-Sofie Oskarsson	Processledare Pernilla Nordkvist	Sida 4 av 5
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-2208	Godkänt datum 2023-06-06	Version 9.0

Avlysning

Om en begäran om polishandräckning har gjorts och denna under tiden för patienten eftersöks blir inaktuell, ska en avlysning göras omedelbart. En begäran om polishandräckning kan t ex bli inaktuell om patienten avvikit från sjukvårdsinrättningen och tvångsvården under patientens frånvaro upphör. Detta blir fallet om tidsfristen för ansökan om förlängning av tvångsvården går ut och ingen ny sådan ansökan görs.

Intagningsbeslutet från ÖPT till slutet LPT gäller endast i fyra dagar, om man inte skickat in ansökan till förvaltningsrätten, varefter patienten återgår till ÖPT och kan ej handräckas utan ett ev nytt beslut enl §26a.

Polishandräckningen är då inte längre påkallad och en avlysning ska göras omedelbart. Även denna skall ske skriftligt via fax. Motringning med kontroll att faxet kommit fram. Beslut fattas av läkare enligt samma regler som vid begäran av polishandräckning. Om man anser att patienten fortfarande är i behov av tvångsvård efter avlysningen får ett nytt beslut om omhändertagande för vårdintygsundersökning göras och polishandräckning för detta syfte får begäras på nytt om det behövs för att undersökningen ska kunna komma till stånd.

Dokumentation

Dokumenteras i journal enligt gällande rutin i den egna verksamheten. Även avlysningen måste dokumenteras.

Kopia av handräckningsbegäran ska alltid tillföras patientjournalen, d v s skannas in.

Blanketter

[Begäran om hjälp –biträde enligt LPT eller LRV av polis](#)

[Begäran om hjälp –biträde enligt LVM av polis](#)

Obs! Blanketterna måste öppnas via Internet Explorer.

Huvudprocess Tvångsvård	Ansvarig Ann-Sofie Oskarsson	Processledare Pernilla Nordkvist	Sida 5 av 5
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-2208	Godkänt datum 2023-06-06	Version 9.0